

Tractatvs De Pensionibvs Ecclesiasticis

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1671

Decisio XCI. Mediolanensis. Pensionis, Mercurij 27. Iunij 1646. Prorogatio dilationis non protenditur longius quam prima dilatio, si autem prorogatio commissa fuerit arbitrio alicuius, facultas ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98356)

R. P. D. BICHIO

Mediolanensis Pensionis,

Mercurij 27. Iunij 1646.

ARGVMENTVM.

Prorogatio dilationis non protenditur longius quàm prima dilatio, si autem commissa fuerit arbitrio alicuius expirat per obitum arbitrari debentis, pensiones decursæ ante litem motam debentur etiam si illarum condemnatio omiſſa fuerit in primo Iudicio. Transactio præiudicat tantum Canonicis qui illi conſenſerunt, non autem Capitulo aut Canonicis poſtea aduenientibus quando fructuum applicatio fit in fauorem menſæ Capitularis.

SVMMARIVM.

- 1 Prorogatio non debet eſſe longior termino primo prorogato.
- 2 Arbitrium expirat morte illius qui arbitrandi commiſſionem habet.
- 3 Decisiones Rote vim habent rei iudicatæ inter eaſdem partes ex ſtylo Rote Romane.
- 4 Penſiones præteritæ & ante litem motam decurſæ debentur; quia non petuntur vi acceſſoriæ, ſed principaliter.
- 5 Ampliatur vt hoc procedat quando tales termini petuntur contra tertium qui illos poſſedit ſine titulo.
- 6 Petitio penſionum præteritarum datur contra tertium, non quia eſt obligatus ſed quia retinet.
- 7 Sed hoc non procedit in tertio qui habet titulum & bonam fidem veluti ex deliberatione iudiciali.
- 8 Mala fides inducitur ex ſcientia iuris quod competit aduerſario.
- 9 Mala fides omnem titulum decolorat.
- 10 Que ex iuris diſpoſitione dependent præſumuntur ſciri à viris peritis & ingenio præſtantibus.
- 11 In tranſactionibus & aliis actibus voluntariis omnium conſenſus requiritur.
- 12 Quando titulus eſt ipſo iure nullus non probat bonam fidem, ſecus ſi habeat implicitum ſtatû validitatis, & explicatur decifio 206. apud Censum in tractat. de Cenſib.
- 13 Actus voluntarius in quo requiritur conſenſus omnium de Capitulo nocet ſaltem illis qui conſenſerunt.
- 14 Diſtributiones quotidiane non exacte pertinent ad eos qui ſeruitium præſtiterunt vel ad hæredes illorû.
- 15 Sed hoc non habet locum in redditibus qui applicantur maſſæ capitulari, non autem ſingulis de Capitulo.
- 16 Diſtributio illorum qua applicantur Capitulo pertinet ad Canonicos qui ſunt ex tempore quo fit diſtributio, non ad hæredes Canonicorum deſunctorum.
- 17 Quæ ſi hac in re differentia inter groſſas & minutas fructuum bonorum Capituli diſtributiones.

DECISIO XCI.

Quæ lata fuit ſententia Rotalis ad fauorem beneficiariorum contra Capitulum & Canonicos
Decif. Rot. Rom.

Metropolitanæ Eccleſiæ Mediolanenſis pro reſtitutione annuæ penſionis ſcutorum mille ad beneficiarios ſpectantis, & per Dominos Canonicos exactæ ab anno 1588. atque in proprios uſus conuerſæ confirmanda, an eſſet diſcutiendum propoſitum ſub die 31. Ianuarij proximè præteriti, & Rota affirmatiuè reſpondit, eidemquè reſolutioni adhæſit hodie reſumpta ſuper eiſdem diſputatione, quod enim ab anno 1588. penſio ſpectaret ad Dominos beneficiarios, conſtat ex aſſignatione eorum menſæ facta à Glorioſæ mem. S. Carolo tunc Archiepiſcopo Mediolanenſi ante annum 1577. & licet idem S. Carolus dictam penſionem applicaſſet Fabricæ adium Canonicalium de anno 1577. atque iterum de anno 1588. cum S. Carolus non fuerit uſus poteſtate ſibi à S. M. Pio V. tributa applicandi arbitrio ſuo uſque ad totalem perfectionem Fabricæ, ſed primo aſſignauerit ad quinquennium, & poſtea dubitans an vigore huius facultatis terminum prorogare poſſet ſupplicauerit Felic. recordat. Greg. XIII. pro ſimili facultate, quam ad aliud quinquennium obtinuerit, & ad tantum tempus primam applicationem prorogauerit, nec poſteſt ſecunda hæc prorogatio intelligi de longiori tempore, ſive voluntatem applicantis metiamur à poteſtate vt ſupra conceſſa à Gregorio decimo Tertio ſive à ſolito, & natura ipſius prorogationis, quæ longior eſſe non ſolet primo termino, vt in his terminis conſiderauit Rota in decif. 696. numer. 2. & ſeqq. part. 1. & decif. 651. per totam, & 755. num. 1. part. 2. decif. 761. num. 3. & ſeqq. part. 3. decif. 3. n. 37. part. 7. recent.

In quibus diſcisionibus additur non eſſe veriſimile quod Sanctus Carolus voluerit pro conſtructione adium Canonicalium grauare ſolos beneficiarios, unde ſicut Canonici fructus prioratus Caluenzani, unitos menſæ Capitulari quos Sanctus Carolus vnâ cum penſione Beneficiorum dictæ Fabricæ applicauerat de anno 1583. recuperarunt poſt pretioſam Sancti Caroli mortem, ita beneficiarij recuperare debent penſionem, præſertim eſto quod applicationes intelligerentur factæ indefinitè arbitrio Sancti Caroli, & eius arbitrium eius glorioſa morte expiraſſet, vt per illum textum notant DD. in cap. & ſi gratioſe de reſcript. in 6. Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap. 15. num. 2. Sanch. de matrimonio lib. 8. diſput. 28. num. 49. & ſeqq.

Fuiſſe autem ab anno 1588. citra exactam penſionem & conuerſam in commodum Canonicorum, videlicet pro conſtructione adium Canonicalium apparet ex deductis in decif. 633. & 662. part. 4. recent. decif. 207. in principio, decif. 266. num. 5. coram Reuerendiſſ. Vrgellenſi, quæ reſpondent omnibus contrariis & cum emanauerint inter has ipſas partes in Iudicio executiuo ſuper immiſſione in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem terminata per rem iudicatam, ſupponendæ ſunt iuxta laudabilem ſtylum huius Tribunalis de quo teſtatur decif. 354. num. 3. & 8. part. 4. rec. Burat. decif. 596. num. 1. decif. 857. num. 4.

Et ſicuti in dicto Iudicio in quo penſiones veniebant acceſſoriè ad Immiſſionem, Canonici condemnati fuerunt ad illarum reſtitutionem à die motæ litis, inchoato deinde alio iudicio principaliter ſuper penſionibus ante dictam litem decurſis & in commodum Canonicorum vt ſupra conuerſis, ad illas pariter reſtituendas Canonici meritò condemnati fuerunt, tum propter malam fidem, tum quia dictæ penſiones petuntur tanquam ſors principalis & principaliter debite independentè à quocum

quocumque alio subiecto, et quo casu sunt restituenda etiam decursa ante motam litem, quia non debentur ratione morte aut malæ fidei, sed iure dominij ipsius actoris, qui non consequeretur integrè rem suam nisi terminos ante litem decursos recuperaret ex allegatis in decisione coram Me, edita 31. Ianuarij proxime præteriti, & latius ac melius decis. 3. numero 7. & seqq. & dec. 281. numer. 4. & seqq. part. 7. recent.

Idque procedit siue termini ab initio decursi petantur ab ipso titulari qui ad pensiones soluendas est obligatus, siue à Tertio qui absque legitimo titulo illos exegit, quia hoc casu etiam tertius re ipsa, hoc est ex receptione rei aliæ remansit obligatus ad restitutionem, & in iudicio vendicationis rei propriæ ab ipso possessore & retentore nulla fit distinctio an reus conuentus sit obligatus necne, cum actio huiusmodi non oriatur ex illius obligatione, sed ex dominio actoris, et detur contra possidentem quia retinet, non quia est obligatus, ut ex textu in §. 1. Instit. de action. notat Ferdinand. Arias de Mesa var. resolut. lib. 3. cap. 50. num. 25. in fine. Modern. Saminiatensis conf. 90. m. 27. Ant. Faber in l. 1. §. hares, ff. commod. versic. nec enim nascitur, quem sequitur idem Arias de Mesa lib. 2. var. resolut. cap. 38. num. 9. & seqq. & probatur in dicto §. hares & ex l. si possessor, §. 6. ff. de rei vindicatio.

Atque hinc non applicatur distinctio Bald. in authentica & qui iurat. n. 47. versic. sed quid si fuit processum C. de bonis authorit. iudic. possidend. recepta à Vincentio de Franch. decis. 120. sub num. 8. & decis. 660. sub num. 1. inter debitorem & tertium possessorem, et quia procedit in tertio possessore, cum bona fide & titulo solemniter proveniente ex sententia, & deliberatione iudiciali, ne tanta solemnitas deliberationis vitietur, ut etiam ponderavit Rota in Romana censum 27. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Rojas.

At in casu nostro Canonici nullum habent titulum huiusmodi & quem habebant à S. Carolo expiravit de anno 1588. ut supra ostensum fuit.

Mala fides pariter Canonicoz ob quam restituendi sunt fructus ab initio percepti, nulla habita distinctione inter debitorem & tertium ex allegatis in dicta Romana censum 16. Marij 1646. coram R. P. D. meo Rojas, satis probatur, quia negare non possunt scientiam assignationis originaliter factæ mensuræ beneficiatorum, quodque applicationes huiusmodi pensionis ad favorem Fabricæ ædium Canonicalium de anno 1577. & 1583. restrictæ erant ad duo quinquennia, cum instrumenta dictarum applicationum retinuerint in Archinio & ad mensam Canonicalem reuocauerint Prioratum Calucniani in eisdem instrumentis temporaliter ut supra pro Fabrica applicatum, et vnde extremus dies secundi quinquennij, decoloravit omnem titulum Dominorum Cononicorum & malam fidem induxit, ut pluribus comprobatur decisio 3. sub numer. 24. versic. que mala fides & seqq. usque ad numerum 31. & decisio. 281. numer. 11. & sequent. usque ad 15. part. 7. recent. quorum fundamenta DD. placuerunt.

Nec Mala fides evitari potest ex eo quod applicationes factas per sanctum Carolum Capitulum opinari potuerit esse perpetuas usque ad totalem perfectionem Fabricæ, quia imò in verbis sunt restrictæ ad duo quinquennia, & ipsi nec expectato lapsu secundi quinquennij auocarunt dictum Prioratum spectantem ad dictum Capitulum, & in omnem euentum quatenus applicationes factæ

fuisse sine temporis præfixione arbitrio Sancti Caroli, negare non possunt sciuisse illius mortem ob quam dictum arbitrium expiravit, præter quod cum Capitulum semper constiterit viris ingenio & doctrina præditis nedum quæ à facto, et sed etiam quæ à iuris dispositione pendent, sciuisse præsumuntur, glof. in l. professio. C. de munerib. parimon. lib. 10. Alexand. in l. civitas num. 13 ff. si cert. petat. Portius Imolen. consil. 70. numer. 22. Odd. de restit. in integr. quest. 23. num. 24. & 25. & in his terminis Rot. d. decis. 3. num. 35. & 36. lib. 7.

Minus malam fidem excludunt plures transactiones inter cum beneficiatis, quia omnes sunt nullæ ob defectum beneplaciti Apostolici, & consensum omnium beneficiatorum, siquidem numer. 23. in transactionibus 13. tantum interueniunt et tamen in huiusmodi actibus voluntariis omnium consensus est necessarius, iuxta notata in cap. humilis, vbi Innocent. numer. 2. versic. & maxime de maiorib. & obedientia. Bursat. consil. 159. numer. 8. lib. 2. Seraphin. decis. 708. numer. 3. Rot. decis. 270. numer. 2. part. 4. recent. & in puncto præfatas transactiones nullas esse fuit decisum coram bon. mem. Vbaldo anno 1615. ut in decisio. 711. num. 2. & seqq. part. 2. recent. et quando titulus est ipso iure nullus non probat bonam fidem. Sic decisio. 45. num. 17. decis. 179. num. 20. consil. 16. sub numer. 16. Alexand. consil. 54. numer. 10. lib. 4. Olasc. decis. 160. num. 2. & 14. quidquid sit quando habet implicitum statum validitatis donec nullitas declaratur, in quibus terminis loquitur decisio 206. numer. 5. & 7. impressa apud Consil. de Consil.

Nec obstat excessus sententiæ Rotalis ex eo quod condemnat ad restitutionem omnium pensionum ab initio perceptarum, debuissent autem detrahi portiones spectantes ad tredecim illos beneficiarios qui transegerunt, et quia etiam actus voluntarij expediti sine consensu omnium nocere illi qui consenserunt, ut ad litteram probat textus in C. de iur. s. 27. Ibi; Alioquin ipsi solum qui contra iuramentum tenebuntur, & notat Bald. in l. 1. num. 14. magist. conveniend. quem refert & sequitur Felix cap. cum omnes, numer. 17. infra medium versic. & de constitut.

Cumque dictæ pensiones assignatæ fuerint beneficiatis pro distributionibus quotidianis, et ratas spectantibus ad ipsos transigentes, transactiones fuerunt ad eorum hæredes, quamvis in transactionibus exactæ non fuerint, ut in terminis distributionum quotidianarum non exactarum reprobato Decio conf. 281. num. 1. & per alios tradit Paris. conf. 33. num. 22. lib. 4. vbi dicit rationem quia distributiones quotidianæ sunt stipendium & urni laboris nec dilatio in exigendo fuit illi obliationem contractam ex die præstiti servitij, vnde paria sunt quod fuerint solutæ, vel quod debeant solui, Gigas conf. 144. num. 21. latissime Mont. de distribut. quotidian. part. 1. quest. 3. num. 20. & seqq. Rota in Casaravogustana distributionum 27. Iunij 1646. coram Me.

Nam responderetur quod non agitur de præfatio transigentium sed modernorum beneficiatorum ad quos spectant pensiones ab initio decursæ, non autem ad hæredes defunctorum, cum ut legimus oculariter in instrumento assignationis anni 1577 assignatæ fuerint, non distributionibus quotidianis, sed massæ beneficiatorum, & ex constitutionibus beneficiatorum part. 2. tit. de consuetudinibus, appareat quod ultra diurnas distributiones

ad sunt alij fructus massæ communis. Quando enim fructus sunt assignati mensæ seu massæ grossæ, licet distribui debeant inter singulos, antequam distribuantur, non spectant ad singulos sed ad ipsam massam, quæ nunquam defuit & representatur per beneficiatos hodie viuentes, & per consequens debetur illis qui sunt de Collegio tempore exactionis, cum tunc distribui debeant, quamvis annis præcedentibus maturauerint, ut originaliter voluit Calderin. *conf. 21. de præbend. quem sequitur Felin. in cap. eam tenum. 13. versic. per istam differentiam. Primo de rescript. & in cap. Iacobus num. 1. de simon. Mandos. in regul. 34. Cancell. quest. 51. sub num. 3. Gonzal. super regula 37. num. 26. versic. propterea, & num. 37. Garf. de benefic. part. 3. cap. 2. num. 428. & 429. ¶ ubi in specie ait quod restitutio fructuum ablatorum seu malè perceptorum, non debet fieri Canonicis illius temporis sed Capitulo, & in puncto consideravit Rot. *decision. 3. num. 66. part. 2. recent. unde non applicantur allegata in obiectione loquente de distributionibus quotidianis quas minutas appellamus & differunt à massa grossa distributionum, ut latè tradit Moneta de distribut. quotidian. part. 1. questio. 9. numero 34. & 35.**

Et ita decisum, vtraque parte informante.

R. P. D. CERRO

Romana Pensionis,

Veneris 19. Ianuarij 1646.

ARGUMENTVM.

Longa possessio exigendi pensionem suffragatur ut titulus ex ea præsumatur. Et licet aliàs requiratur possessio exigendi per triginta annos, tamen concurrentibus pluribus adminiculis quæ recensentur, debet suffragari, veluti si producti fuerint testes deponentes de fama, si concurrat verisimilitudo, & plures probationes imperfectæ coniungantur. In instantia restitutionis in integrum aduersus rem iudicatam noui testes produci possunt.

SUMMARIUM.

- 1 Longa possessio exigendi pensionem tituli validitatem præsumi facit.
- 2 Et non solum ex ea oritur præsumptio tituli, sed etiam iustificationis illius.
- 3 Probatio quasi possessionis & valoris beneficij dicitur sufficiens si adsit vnus testis de scientia, & alter de fama.
- 4 Probatio quæ oritur ex verisimilitudine est potens ad inducendam coniecturam.
- 5 Probatio valoris temporis præteriti inducit coniecturam ad tempus præsens.
- 6 Qui libros Capituli habet penes se, cogitur illos exhibere probata existentia & interesse.
- 7 Actor occultans probationes rei punitur amissione causæ sicut surripiens.
- 8 Testes deponentes de fama probant iunctis adminiculis.

- 9 Observantia quoad solutionem pensionis quamvis minor 30. annis sufficit iunctis adminiculis.
- 10 Dum de multitudine pensionis agitur, requiritur probatio concludentissima.
- 11 Probatio valoris expressi per modum affirmatiuum plena requiritur.
- 12 Clausula ut asseris, conditionem importat.
- 13 Probationes leniores admittuntur in antiquis.
- 14 Ex multis probationibus imperfectis plena probatio oritur si simul iungantur.
- 15 Ampliatur ut procedat quamvis ageretur de probando valore beneficij conditionaliter expressi.
- 16 Ex valore beneficij annorum præcedentium non probatur valor temporis sequentis.
- 17 In computando valore fructuum beneficij solum debet haberi ratio eorum quæ iure canonico, non quæ ab extra percipiuntur.
- 18 Verbum circiter expressum in valore pensionis verificatur etiam in decima parte.
- 19 In causa restitutionis in integrum testes de nouo produci possunt.

DECISIO XCII.

Iacobus Pergamenus tunc viuens Canonicus Sancti Angeli in Foro Piscium consensit anno 1615. reservationi annuæ pensionis 24. ducatorum auri de Camera fauore Francisc. Grilli à S.M. Paulo V. reservatione super fructibus ipsius Canonicatus in Summario Grilli n. 1.

Ioannes Baptista Marus vltimus successor in Canonicatu agrè ferens solutionem dictæ pensionis introduxit iudicium coram A. C. super illius nullitate, ex eo præcipuè fundamento, quod valor narratus per ascensum ad similes ducatos centum non esset iustificatus, & obtinuit sententiam fauorabilem, quæ cum fecisset transitum in iudicatum fuit mihi ad instantiam Grilli commissa causa restitutionis in integrum, & proposito hodie dubio, an constaret de re iudicata aut potius de causis restitutionis in integrum, Domini quoad secundam partem affirmatiuè responderunt, ob euidentem iniustitiam sententiæ.

Etenim A. C. absoluit Marum, eo quia Grillus intentionem suam non iustificauit, & tamen euidentissime apparet iustificata ex subsecuta possessione exigendi hanc pensionem, tam à Pergameno quàm ab omnibus illius successoribus, & ab eodemmet Maro in Summario num. 9. continuata per 29. annos & ultra, & quæ operatur ut gratia à principio præsumatur iustificata, nec alia iustificatione indigeat; Garf. de benefic. part. 1. cap. 5. num. 478. & seqq. Rota diuers. decis. 534. num. 2. part. 1. Cardinal. Seraphin. decis. 642. n. 3. Cardinal. Mantic. decis. 356. n. 1. Cardinal. Caualer. decis. 15. n. 3. S.M. Gregor. XV. *decision. 431. n. 10. & ibi additio litera B.*

Sicut enim ex possessione tanti & temporis præsumitur titulus, Felin. in cap. licet num. 10. de simonias ita eo magis iustificatio ipsius tituli præsumi debet, ut ad nostrum propositum respondit Rot. decis. 534. num. 2. part. 1. diuers. decis. 122. num. 5. part. 1. recent. & postremò in Piscien. pensionis 6. Februarij 1645. coram R.P.D. meo Orthobono.

Et hanc obseruantiam dixerunt DD. ex pluribus coadiuuare, primò ex testibus pro Grillo examinatis, qui deponunt huiusmodi Canonicatum computato anno sterili cum fertili ab anno 1614. usque ad præsens fuisse solum annuatim reddere scuta 130. non comprehensis pensionibus domorum & mansionum, qui cum sint numero plures & aliqui de

O 4 fama,